

Statistieken mbo mobiliteit

oktober 2017

Highlights:

- Tussen 2013 en 2015 is het geschatte aandeel mbo-gediplomeerden die minimaal twee weken voor studie of stage in het buitenland verbleven gestegen van 5,7% tot 7,0%. Dit betekent dat uitgaande mobiliteit in het Nederlandse middelbaar beroepsonderwijs al één procentpunt hoger ligt dan de benchmark van 6% voor uitgaande mobiliteit in 2020 die als doel gesteld is voor alle Europese landen.
- Vrouwelijke studenten waren in 2015-16 goed voor 62,8% van alle mbo-studenten die naar het buitenland gingen, maar slechts voor 48% van alle mbo-studenten. Daarmee neemt de oververtegenwoordiging van vrouwen in internationale mobiliteit verder toe.
- 82,2% van de mbo-studenten gaat naar een bestemming binnen de Europese Economische Ruimte (EER). Bovendien neemt de populariteit van EER-landen in vergelijking met niet-EER-landen toe.
- De meeste uitgaande mobiliteit vindt plaats binnen mbo-opleidingen op niveau 4. In vergelijking met het totaal aantal studenten op elk niveau is deze bbl-studenten ingeschreven voor een opleiding op niveau 4 naar het buitenland. Voor niveau 3 was dit 1%.
- Studenten in de sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid gaan het vaakst naar het buitenland. In 2015-16 had 5,8% van de in totaal 71.131 studenten in deze sectorkamer (dat wil zeggen studenten in het eerste t/m laatste jaar van hun mbo-loopbaan) stage gelopen buiten Nederland.
- Met 1.035 internationale stages kende de kwalificatie Manager/ondernemer catering in 2015-16 het grootste aantal internationale mobiliteiten.
- De meeste internationaal mobiele mbo-studenten (52,6%) gingen naar het buitenland voor een periode van drie tot zes maanden. Slechts 38,7% volgde een buitenlandse stage van minder dan drie maanden.
- Studenten aan agrarische opleidingscentra (aoc's) deden het vaakst een buitenlandstage. In 2015-16 volgde 5,4% van de in totaal 25.212 aoc-studenten een I-BPV (internationale beroepspraktijkvorming).
- Vrijwel alle uitgaande studenten volgden de beroepsopleidende leerweg (bol).

Achtergrond en context

Mobiliteit in het middelbaar beroepsonderwijs moet worden beschouwd binnen de context van de mondialisering en internationalisering van het onderwijs en de arbeidsmarkt. Zodra zij de arbeidsmarkt betreden komen veel studenten terecht in een internationale werkomgeving waar interculturele (communicatieve) vaardigheden en kennis vereist zijn. Bovendien zijn goed opgeleide mbo-studenten op nationaal niveau belangrijk voor de concurrentiepositie van Nederland als kenniseconomie.¹ Interculturele en technische vaardigheden zijn steeds meer een vereiste op de arbeidsmarkt, en een deel van de studenten wordt opgeleid voor banen die nu nog niet bestaan.²

Dit betekent dat studenten al tijdens hun opleiding moeten worden voorbereid op deze interculturele en flexibele arbeidsmarkt. In het rapport 'Internationaliseren met ambitie' uit 2016 doet de Onderwijsraad de aanbeveling dat alle studenten aan het eind van hun opleiding 'internationaal competent' moeten zijn.³ Ook de EU onderkent deze noodzaak en heeft een strategie ontwikkeld om deze wereldwijde veranderingen het hoofd te bieden. Volgens het communiqué van Brugge over intensievere Europese samenwerking op het terrein van beroepsonderwijs en -opleiding (2010) moeten aanbieders van beroepsonderwijs een internationale dimensie invoeren in hun opleidingen, grensoverschrijdende samenwerking in het mbo verbeteren en de internationale mobiliteit vergroten.⁴ In 2020 moet 6% van alle 18-34-jarigen met een initiële beroepsgerichte kwalificatie een studie- of opleidingsperiode van minimaal twee weken in het buitenland hebben doorgebracht.⁵

Dit onderzoeksverslag biedt een gedetailleerd overzicht van de huidige status van uitgaande mbo-mobiliteit in Nederland. De analyse is gebaseerd op drie verschillende gegevensbronnen: de schoolverlatersonderzoeken van ROA (Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt), de registratie van internationale stages door SBB en DUO, en de administratie van het Nationaal Agentschap Erasmus+. Samen verschaffen deze drie gegevenstypes inzicht in de internationale mobiliteit van Nederlandse mbo-studenten en laten zij enkele recente trends zien. Zie bijlage 1 voor een uitgebreidere bespreking van de gebruikte methodologie en de verschillen tussen de diverse gegevensbronnen.

¹ Tran & Dempsey (2017) 'Internationalization in VET: An overview'. *Technical and Vocational Education and Training: Issues, Concerns and Prospects* 25

² Shaw, A.J., Shaw, K.J., & Blake, S. (2016) 'Examining barriers to internationalisation created by diverse systems and structures in vocational education and training'. *International Journal for Research in Vocational Education and Training*, 3(2), 88-105.

³ Zie: Onderwijsraad (2016) www.onderwijsraad.nl/publicaties/2016/internationaliseren-met-ambitie/item7413

⁴ Zie het 'communiqué van Brugge over intensievere Europese samenwerking inzake beroepsonderwijs en -opleiding voor de periode 2011-2020'.

⁵ Raad van de Europese Unie (2011). Council conclusions on a benchmark for learning mobility. Afkomstig van www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/126380.pdf.

Het is belangrijk om in het oog te houden dat internationale mobiliteit slechts één manier is om buitenlandervaring op te doen. Behalve naar het buitenland gaan, zijn er nog allerlei andere activiteiten waardoor studenten hun internationale vaardigheden en perspectieven kunnen verbeteren. Mbo-studenten kunnen bijvoorbeeld stage lopen bij een Nederlandse vestiging van een internationale onderneming, of ze kunnen in een online-project samenwerken met studenten aan een Europese partnerinstelling (bijvoorbeeld via eTwinning)⁶. Dit zijn slechts twee voorbeelden van 'internationalisation at home'. Weliswaar gaan steeds meer mbo-studenten tijdens hun studie naar het buitenland, maar de meeste blijven nog altijd gewoon in Nederland. Conform het advies van de Onderwijsraad (2016) is het belangrijk om ervoor te zorgen dat ook deze groep buitenlandervaring kan opdoen tijdens hun opleiding.

Totale internationale mobiliteit in het mbo

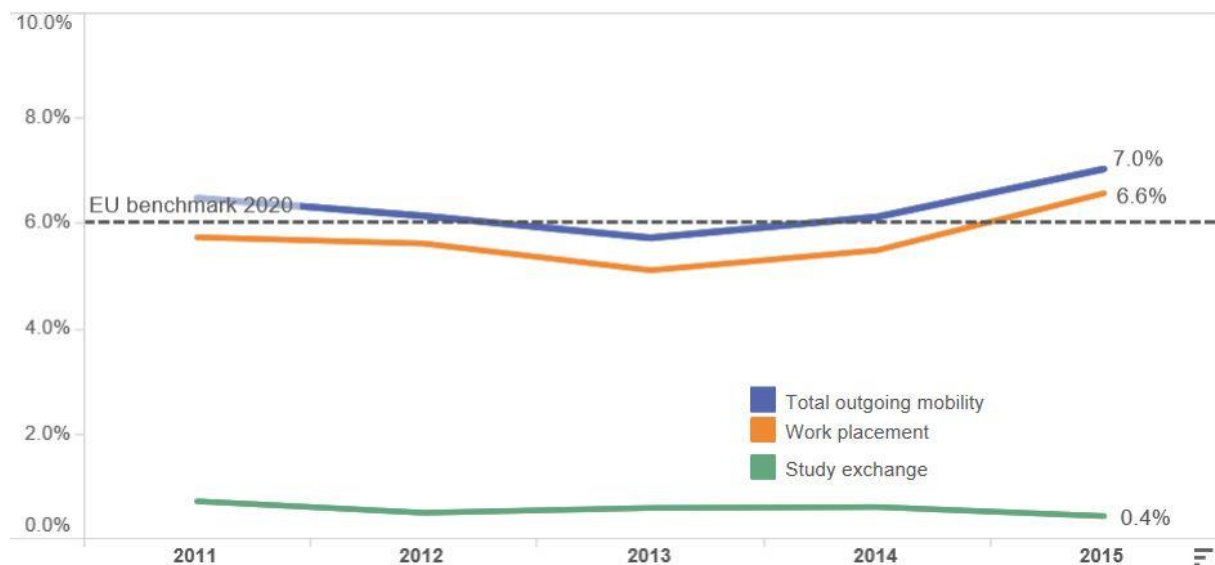
Figuur 1 geeft aan dat het aantal Nederlandse mbo-studenten dat een deel van hun opleiding in het buitenland volgt, sinds het afstudeerjaar 2013 toeneemt. Naar schatting 9.200 afgestudeerde, ofwel 5,7% van alle afgestudeerde Nederlandse mbo-studenten, waren in 2013 internationaal mobiel. In 2015 gaven naar schatting 10.000 studenten aan dat zij als onderdeel van hun formele opleiding in het buitenland waren geweest. Dit komt overeen met 7,0% van het totaal aantal mbo-gediplomeerden.⁷ Dankzij deze aanmerkelijke stijging gedurende de afgelopen twee jaar ligt de uitgaande mobiliteit in het Nederlandse mbo nu al één procentpunt hoger dan de door de EU gestelde benchmark van 6% voor 2020.

⁶ Zie voor meer informatie over eTwinning: www.nuffic.nl/middelbaar-beroepsonderwijs/internationale-ervaring/etwinning.

⁷ Bron: Schoolverlatersonderzoeken van Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), zie: <http://roa.sbe.maastrichtuniversity.nl/>.

Een andere trend is een stijging van het aantal stages ten opzichten van studieactiviteiten (bijvoorbeeld uitwisselingen of excursies). Tussen 2014 en 2015 nam het totale aantal studenten dat voor een studieactiviteit naar het buitenland ging zowel procentueel als in absolute aantallen af. Het belang van stages ten opzichte van studieactiviteiten dus toe.

Figuur 1: Percentage Nederlandse mbo-studenten die minstens twee weken van hun opleiding in het buitenland volgden

Bron: ROA

De door SBB geregistreerde stagegegevens bevestigen dat het aandeel van mobiele mbo-studenten steeds groter wordt. Tussen 2014-15 en 2015-16 nam het aantal geregistreerde stages toe met ongeveer 16%, van 6.966 naar 8.124 studenten. Verder ontvingen 6.174 mbo-studenten in 2015-16 financiering in het kader van Erasmus+ voor een studieactiviteit in het buitenland.

Het verschil van ongeveer 2.000 studenten tussen door DUO en SBB geregistreerde stages en via Erasmus+ gefinancierde stages kan deels worden verklaard door de Europese reikwijdte van het programma Erasmus+ . Mbo-buitenlandgangers met een bestemming buiten de Europese Economische Ruimte (EER)⁸ komen niet in aanmerking voor financiering door Erasmus+ . Een andere reden is dat sommige studenten naar het buitenland gaan zonder een beurs bij Erasmus+ aan te vragen. En ten slotte gelden de registergegevens van SBB uitsluitend voor stages, terwijl mobiliteit in het kader van Erasmus+ ook de vorm van studieactiviteiten kan aannemen.

⁸ De Europese Economische Ruimte bestaat uit alle EU-landen, aangevuld met IJsland, Liechtenstein en Noorwegen.

Daarnaast kan het percentages mobiele studenten – op basis van het aantal I-BPV ervaringen en mobiliteit via Erasmus+ – niet direct worden vergeleken met het percentage afgestudeerden van één cohort met buitenlandervaring (Figuur 1). We zouden het jaarlijkse percentage uitgaande studenten met een I-BPV ervaring moeten vermenigvuldigen met de gemiddelde nominale studieduur (ongeveer drie jaar) om een inschatting te kunnen maken van het aandeel studenten in het resulterende cohort afgestudeerden dat een stage in het buitenland deed. Vanwege de variatie in de duur van onderwijsprogramma's zou deze schatting uiterst onbetrouwbaar zijn.

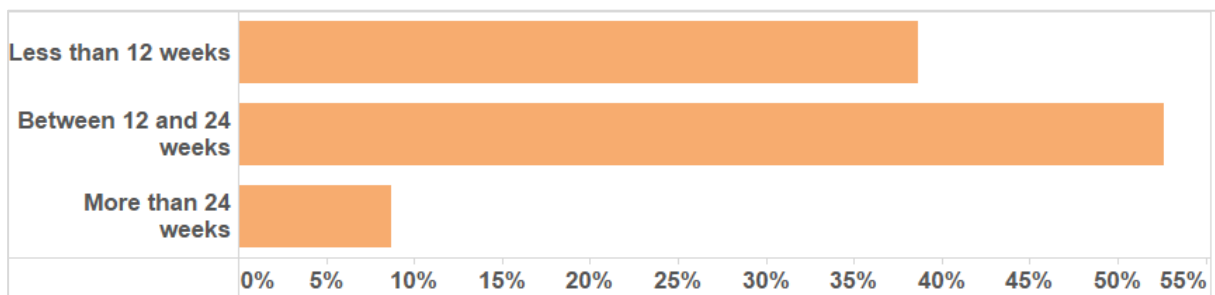
Daar komt bij dat niet alle uitgaande mobiliteit via een beroepspraktijkvormingsovereenkomst (BPVO) wordt geaccrediteerd. In deze laatste categorie vallen buitenlandverblijven die regulier in het programma zijn opgenomen (en geaccrediteerd) – en waarvoor als zodanig geen registratie nodig is – en stages geheel buiten het formele programma om ('free movers').

Duur van het verblijf

De meeste buitenlandgangers (52,6%) volgden een stage van drie tot zes maanden. Ongeveer 39% van de internationale stages duurde minder dan drie maanden. In 2015-16 gingen 707 studenten naar het buitenland voor een periode van zes maanden of meer. Dat komt overeen met ongeveer 8,7% van alle studenten met een internationale stages in 2015-16.

De Europese Commissie streeft ernaar het aantal mbo-studenten dat deelneemt aan internationale mobiliteit van langere duur te vergroten, omdat zij ervan uitgaat dat een langer verblijf in het buitenland een grotere impact heeft op de persoonlijke ontwikkeling van studenten. Het voorgestelde programma Erasmus Pro, dat is gericht op studenten die langer dan drie maanden in het buitenland doorbrengen, zou tot een verdere toename kunnen leiden van het aantal studenten met langdurige mobiliteit. Zoals figuur 2 laat zien verblijven de meeste Nederlandse mbo-studenten ook nu al meer dan drie maanden in het buitenland.

Figuur 2: Stageduur in 2015-16

Bron: DUO & SBB

Landen van bestemming

Figuur 3 geeft de locaties weer van alle geregistreerde internationale stages in 2015-16. De meeste internationaal mobiele mbo-studenten die een buitenlandstage volgden gingen naar een land binnen de Europese Economische Ruimte (EER). In 2015-16 vond slechts 17,8% van de geregistreerde internationale stages plaats buiten de EER. De populairste niet-Europese bestemmingen waren Curaçao, Suriname en de Verenigde Staten.

Figuur 3: Bestemming van internationale stages van mbo-studenten in 2015-16

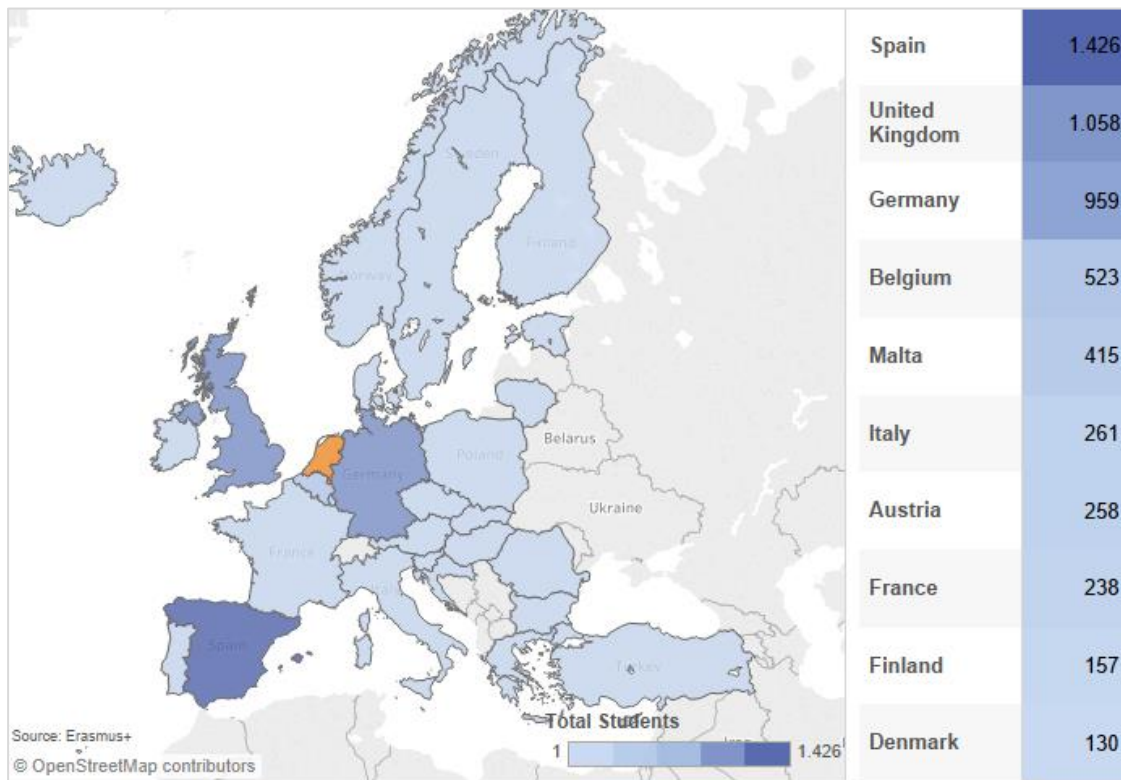

Bron: DUO & SBB

Als we inzoomen op Europa (figuur 4) blijkt bij nadere beschouwing van de gegevens uit het programma Erasmus+ dat Spanje, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk de populairste bestemmingen zijn. Van alle 6.174 mbo-studenten die met Erasmus+ naar het buitenland gingen, koos 55,7% voor een van deze drie landen.

Tussen figuur 3 en 4 bestaat een verschil wat betreft het relatieve belang van België als land van bestemming. Van de 1.157 geregistreerde stages in België in 2015-16 hadden slechts 523 studenten een beurs van Erasmus+. Dit betekent dat een relatief groot percentage van de studenten die naar België gaan geen financiering van Erasmus+ ontvangt.

Figuur 4: Landen van bestemming mbo-studenten met Erasmus+ in 2015-16

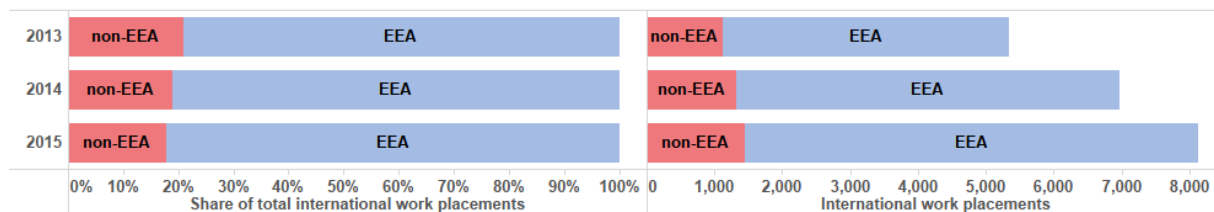
Bron: Erasmus+

Nederlandse mbo-studenten met een verblijf in het buitenland gaan vooral naar landen binnen de EER. Een verklaring hiervoor is het visumvrij verkeer van personen binnen de EU en de uitstekende mogelijkheden die het programma Erasmus+ biedt binnen Europa. Daardoor stuiten studenten die besluiten binnen Europa te blijven minder op economische en politieke barrières, in vergelijking met veel niet-Europese gebieden. De relatieve duur van een stage in het buitenland hangt hier ook mee samen. Terwijl in 2015-16 14,1% van de 1.962 stages met een verblijf van minder dan drie maanden plaatsvond in een niet-EER-land, vond 21,8% van de 707 stages van meer dan zes maanden plaats in een niet-EER-land. Internationale stages in niet-EER-landen zijn dus vaak voor een relatief langere periode.

Uit figuur 5 blijkt dat de focus op EER-landen toeneemt. Hoewel het aantal mbo-studenten dat naar niet-EER-landen gaat absoluut gezien eveneens toeneemt, worden deze landen relatief minder populair. Terwijl in 2013-14 ongeveer 79% van alle geregistreerde internationale stages EER-landen betrof, was dit cijfer in 2015-16 gestegen tot 82,2%. Dit duidt erop dat steeds mbo-studenten de voorkeur geven aan EER-landen boven niet-EER-landen.

Die aantrekkingskracht van EER-landen onder mbo-studenten staat in scherp contrast met de trend in het hoger onderwijs, waar studenten sinds 2013 juist een toenemende voorkeur laten zien voor landen buiten de Europese Unie.⁹

Figuur 5: Relatieve en absolute aantallen internationaal mobiele mbo-studenten met een bestemming binnen de EER, 2013-2015

Bron: DUO & SBB

Binnen Europa neemt vooral de populariteit van Duitsland, Spanje en Oostenrijk verder toe. Zo steeg het aantal mbo-studenten dat naar Duitsland ging tussen 2014-15 en 2015-16 van 761 naar 1.006. Daardoor is het relatieve belang van Duitsland – uitgedrukt als het percentage van alle internationaal mobiele studenten dat naar Duitsland gaat – gestegen van ongeveer 10,9% tot 12,4%. Anders gezegd: de populairste landen worden steeds populairder.

Eén uitzondering is België: hoewel er in absolute aantallen meer mbo-studenten naar België gaan, wordt dit land relatief gezien steeds minder populair als bestemming. Terwijl in 2012 ongeveer 18,6% van alle internationale stages België betrof, was dit aandeel in 2015 gedaald tot 14,2%.

Niveau 4: de meest internationaal mobiele groep

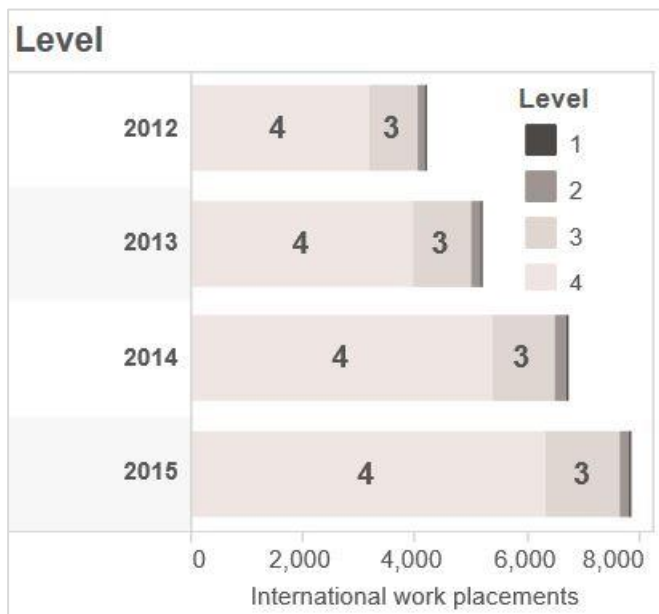
De meeste geregistreerde internationale stages vonden plaats binnen opleidingen op niveau 4 (zie figuur 6). Studenten met een opleiding op niveau 1 en 2 gaan zelden naar het buitenland voor een geregistreerde stage. In vergelijking met het totaal aantal studenten op elk niveau blijven studenten op niveau 4 internationaal de meest mobiele groep. In 2015-16 volgde 2,6% van de 246.580 studenten met een opleiding op niveau 4 een geregistreerde stage in het buitenland. Vrijwel allemaal volgden zij de beroepsopleidende leerweg (bol). Slechts 115 internationaal mobiele studenten volgden in 2015 de beroepsbegeleidende leerweg (bbl).¹⁰

In de periode 2013-15 vond jaar op jaar een procentuele stijging plaats van het totaal aantal studenten op niveau 3 of 4 dat stage liep in het buitenland. Daarentegen bleef het aandeel studenten op niveau 2 met een geregistreerde internationale stage stabiel op ongeveer 0,2%.

⁹ Zie: www.studentenmonitor.nl/tabellen/index.html.

¹⁰ Studenten die kiezen voor bbl brengen minimaal 60% van hun tijd door als leerling-werknemer in een bedrijf (leerplaats). Degenen die kiezen voor de bol brengen een groter deel van hun tijd door in de klas.

Figuur 6: Aantal internationaal mobiele mbo-studenten per niveau, 2013-2015

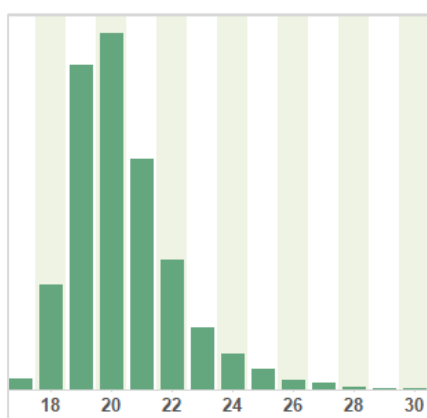

Bron: DUO & SBB

Leeftijd

Figuur 7 laat zien dat het merendeel van de internationaal mobiele mbo-studenten tussen 19 en 22 jaar is. De meest voorkomende leeftijd voor internationaal mobiele mbo-studenten is twintig. Dit betekent dat slechts zeer weinig minderjarige studenten deelnemen aan een I-BPV. Een reden hiervoor is dat veel buitenlandse instellingen en bedrijven alleen internationale studenten accepteren die minimaal 18 jaar zijn.

Figuur 7: Leeftijdsverdeling van internationaal mobiele mbo-studenten, 2015-16

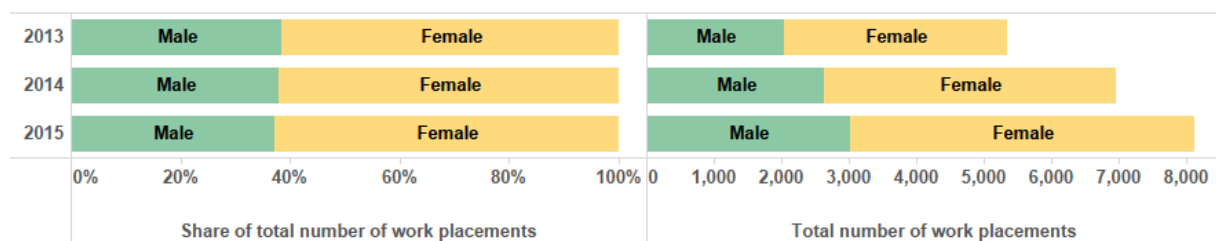

Bron: DUO & SBB

Vrouwelijke studenten gaan vaker naar het buitenland

Van alle geregistreerde mbo-studenten die in 2015-16 in het buitenland stage liepen, was ongeveer 63% vrouw. Ter vergelijking: slechts 48% van alle mbo-studenten in 2015-16 was vrouw. Dit houdt in dat vrouwelijke studenten in het mbo bijna twee keer zo internationaal mobiel zijn als hun mannelijke collega's. De oververtegenwoordiging van vrouwen in uitgaande mobiliteit is een bekend fenomeen uit het hoger onderwijs: hier is ook meer dan 60% van alle deelnemers is vrouw.¹¹ De oververtegenwoordiging van vrouwen in de uitgaande mobiliteit lijkt zelfs een stijgende trend te vertonen. In 2012 was 38,3% van de internationale mbo-studenten man, en in 2015 was dit aandeel gedaald tot 37,2%.

Figuur 8: Man-vrouw-verhouding van internationaal mobiele mbo-studenten, 2013-15

Bron: DUO & SBB

Sectorkamers

Studenten in de sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid lopen het vaakst stage in het buitenland. De helft van alle geregistreerde internationale stages (meer dan 4.000) betrof studenten uit deze sectorkamer. Zelfs na correctie voor de relatief grote omvang van deze sectorkamer, zijn zij nog steeds de meest internationaal mobiele groep. In 2015-16 ging 5,8% van alle 71.171 studenten in Voedsel, groen en gastvrijheid¹² naar het buitenland.

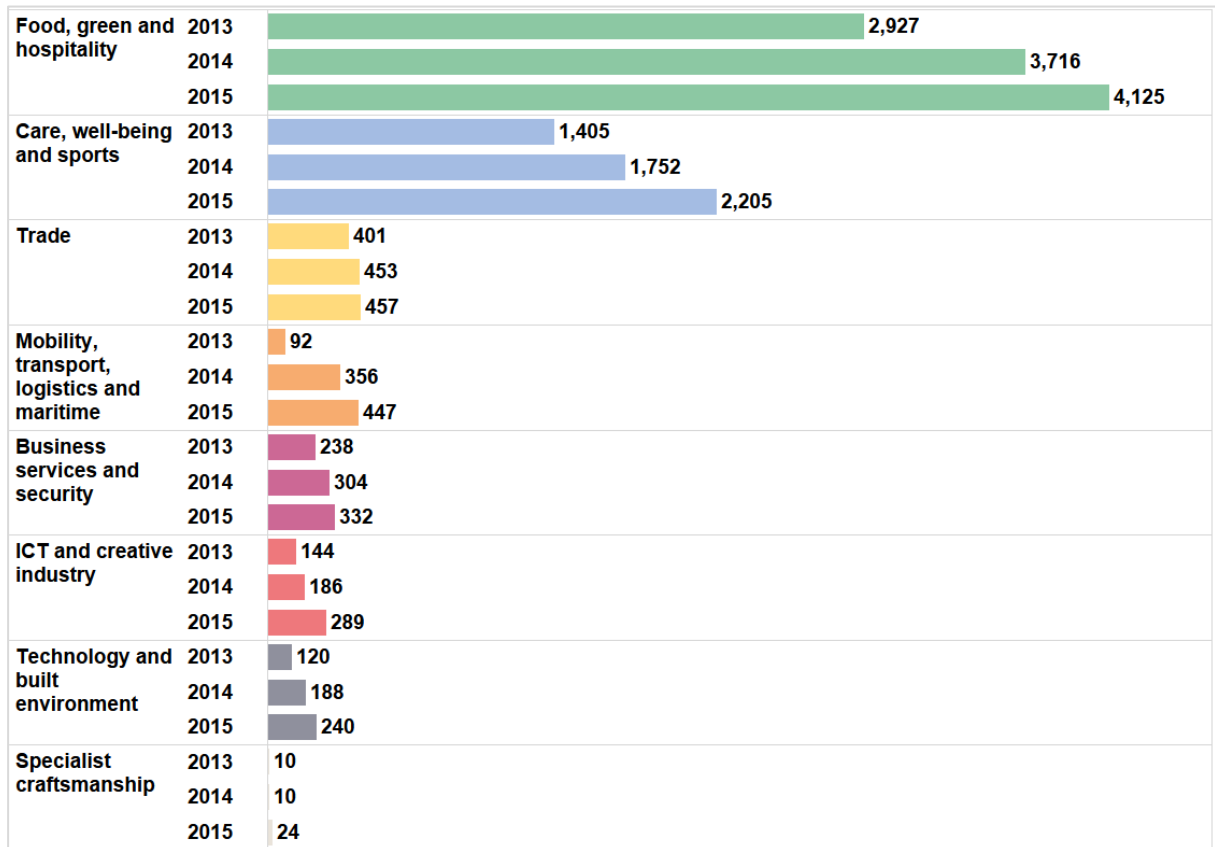
Op de tweede plaats komt de sectorkamer Zorg, welzijn en sport. Meer dan 2.000 studenten in deze groep liepen in 2015 een geregistreerde stage in het buitenland, ofwel ongeveer 1,5% van de in totaal 143.597 studenten dat jaar. Dit percentage is vergelijkbaar met dat voor de sectorkamer voor Handel – met 1% buitenlandsgangers op in totaal 43.837 studenten – en dat voor Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem – met 1,4% buitenlandsgangers op 32.657 ingeschreven studenten.

De populariteit van de landen van bestemming verschilt ook enigszins per sectorkamer. Zo is Oostenrijk populair bij studenten in Zorg, welzijn en sport – met name onder studenten die een opleiding gerelateerd aan (winter)sport en beweging volgen. Onder studenten met een opleiding in ICT is het Verenigd Koninkrijk het populairste bestemmingsland.

¹¹ Erasmus+ statistieken, gepubliceerd door de Europese Commissie (DG EAC).

¹² Dat wil zeggen studenten in het eerste t/m laatste jaar van hun mbo-loopbaan

Figuur 9: Totaal aantal studenten per sectorkamer, 2013-15

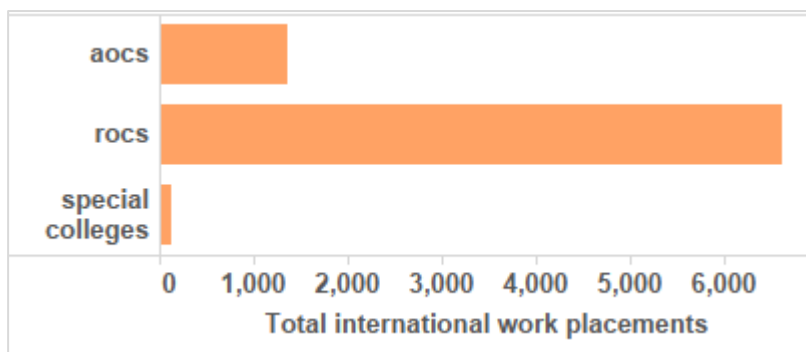
Bron: DUO & SBB

Type scholen

Figuur 10 laat zien dat de meeste van de studenten met een I-BPV ingeschreven zijn aan een regionaal opleidingscentrum (roc). In 2015-16 volgden 6.631 roc-studenten een stage in het buitenland. Met 1.035 geregistreerde internationale stages kende de kwalificatie Manager/ondernemer catering in 2015 de grootste mobiliteit.

Hoewel het totaal aantal aoc-studenten (agrarisch opleidingscentrum) veel kleiner is, zijn hier procentueel meer buitenlandgangers dan onder roc-studenten. In 2015 deden 1.372 aoc-studenten, ongeveer 5,4% van het totaal aantal ingeschreven aoc-studenten, een stage in het buitenland. Dat aandeel is veel hoger dan in het roc-segment, waar slechts 1,6% van de in totaal 422.406 roc-studenten internationaal mobiel was. De meeste uitgaande mobiliteit bij aoc's komt van studenten die worden opgeleid tot Toezichthouder groene open ruimte, Leidinggevende dierverzorging en Expert veehouderij.

Figuur 10: Totaal aantal internationale stages per schooltype in 2015

Bron: DUO & SBB

Conclusies en aanbevelingen

Een steeds groter deel van de Nederlandse mbo-studenten neemt tijdens hun opleiding deel aan internationale activiteiten. Van alle afgestudeerden in 2015 verbleef 7,0% enige tijd in het buitenland, en daarmee zit Nederland nu al boven de EU-benchmark van 6% voor 2020. Dit wijst erop dat de eerdere inspanningen van de mbo-instellingen en de verschillende stakeholders om internationale activiteiten te bevorderen, hun vruchten afwerpen. Om ervoor te zorgen dat het aantal studenten dat naar het buitenland gaat blijft stijgen, moeten de huidige financiële en promotieactiviteiten worden voortgezet.

Er is echter ook ruimte voor verbetering. Niet alle mbo-studenten nemen in dezelfde mate deel aan internationale mobiliteit. Met name mannelijke studenten en studenten op niveau 1 en 2 zijn ondervertegenwoordigd in internationale mobiliteit. Daarnaast bestaan er aanzienlijke verschillen tussen sectorkamers, soorten instellingen en kwalificaties. Een ander punt van zorg is de ondervertegenwoordiging van studenten in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Hoewel sommige van deze verschillen weinig verrassend zijn en toegeschreven kunnen worden aan verschillen tussen onderwijsprogramma's en tussen kwalificaties, moeten we streven naar meer inclusieve internationalisering.

En hoewel Nederland het al beter doet dan de EU-benchmark van 6%, en steeds meer mbo-studenten kiezen voor een I-BPV, neemt dit niet weg dat de meeste studenten niet naar het buitenland gaan. Het is belangrijk dat ook deze 'niet-mobiele' studenten voorbereid zijn om in een sterk internationaal georiënteerde arbeidsmarkt te werken en als onderdeel van hun opleiding een internationale ervaring opdoen. We moeten daarom naast meer studenten stimuleren naar het buitenland te gaan ook 'internationalisation at home' bevorderen, waardoor studenten in eigen land internationale ervaring kunnen opdoen. Om dit te laten slagen is het onder meer essentieel om de rol van docenten te onderkennen in het stimuleren van internationale competenties bij hun studenten.

Instellingen en opleidingen moeten de juiste aspecten van internationalisering in hun programma integreren. De internationalisering van het onderwijs moet niet gezien worden als één gemeenschappelijke strategie, maar eerder als een breed palet aan mogelijkheden waaruit instellingen kunnen kiezen. Waar sommige opleidingen er goed aan zouden doen de mogelijkheden voor een internationale I-BPV uit te breiden, zijn voor andere opleidingen instrumenten zoals online-samenwerking met partnerinstellingen of tweetalige mbo-programma's geschikter.

Bijlage 1: Gegevens en methoden

De conclusies van deze rapportage zijn gebaseerd op een analyse van drie verschillende gegevensbronnen: geregistreerde buitenlandse stages (DUO en SBB), studenten die naar het buitenland gaan met Erasmus+, en het jaarlijkse schoolverlatersonderzoek van ROA. Samen bieden deze drie bronnen een goed overzicht van de huidige status van de uitgaande mbo-mobiliteit in Nederland. Vanwege verschillen tussen deze bronnen qua reikwijdte en metingen zijn de cijfers echter niet onderling vergelijkbaar. Bovendien heeft elke gegevensbron zijn eigen specifieke beperkingen. Hieronder worden de structuur van de gegevens en een aantal van deze beperkingen kort beschreven.

Het door ROA uitgevoerde schoolverlatersonderzoek biedt de beste schatting van het aandeel van mbo-gediplomeerden met een buitenlands verblijf tijdens hun opleiding. In het onderzoek wordt studenten gevraagd of zij tijdens hun opleiding in het buitenland zijn geweest, en zo ja hoe lang, en aan welk soort mobiliteit zij hebben deelgenomen. Aan de hand van de antwoorden kunnen we het percentage buitenlandgangers onder de respondenten berekenen. Gezien de aselecte steekproefmethode die is gebruikt, kan deze steekproef als representatief worden beschouwd voor de gehele populatie Nederlandse mbo-gediplomeerden in een bepaald afstudeerjaar. Om te corrigeren voor oververtegenwoordiging van bepaalde subgroepen is een weegfactor gebruikt.¹³

De cijfers voor geregistreerde internationale stages zijn afkomstig van het DUO-register, dat alle officieel bij SBB geregistreerde stages bevat. In tegenstelling tot de informatie van het schoolverlatersonderzoek van ROA hebben deze cijfers betrekking op daadwerkelijke aantallen studenten in plaats van schattingen op basis van een steekproef. Bovendien verschaft het DUO-register informatie over het totaal aantal Nederlandse mbo-studenten met een IBPV in een bepaald schooljaar (bijvoorbeeld 2014-15). Omdat de nominale studieduur in het mbo ruwweg varieert tussen twee en vier jaar, is dit aantal niet geschikt om het percentage buitenlandgangers te berekenen. De gegeven percentages verwijzen dan ook naar alle studenten in het eerste t/m laatste jaar van hun opleiding in plaats van naar een specifiek cohort afgestudeerden.

Gegevens over bekostigde mbo-mobiliteit zijn afkomstig uit het register van de Nederlandse nationale agentschap voor Erasmus+. Net als bij de gegevens van DUO en SBB hebben deze cijfers betrekking op de werkelijke (in plaats van geschatte) mbo-mobiliteit voor een bepaald jaar. Aangezien het programma Erasmus+ halverwege 2014 van start is gegaan en de projecten van dat jaar nog gefinancierd werden vanuit het vorige programma (Leonardo Da Vinci), worden alleen de gegevens van 2015-16 betrouwbaar geacht. Hoewel de meeste bekostigde mbo-mobiliteit ook bij SBB zal worden geregistreerd, zijn er enkele verschillen. Zoals eerder aangegeven hangt deze discrepantie samen met de Europese reikwijdte van Erasmus+, met studenten die zonder IBPVO naar het buitenland gaan en met studenten die zonder Erasmus+ financiering gaan.

¹³ Zie voor meer informatie over de opzet van het onderzoek en de steekproefmethode: <http://roa.sbe.maastrichtuniversity.nl/?portfolio=school-leaver-surveys>.

Bijlage 2: Gebruikte definities

- Geregistreeerde internationale beroepspraktijkvorming (IBPV):
Een bij SBB en DUO geaccrediteerde en geregistreeerde buitenlandse stage.
- Met Erasmus+ gefinancierde mbo-mobiliteit:
Een in het buitenland doorgebrachte studieperiode van minimaal twee weken die gesubsidieerd wordt met Erasmus+.
- Uitgaande mobiliteit:
Studenten die vanuit Nederland naar een ander land gaan.
- Afstudeerjaar:
Studenten die afstuderen tussen 01-09-2014 en 01-09-2015 vallen in het cohort afgestudeerden 2015.
- Schooljaar :
Stages die beginnen tussen 01-08-2014 en 01-08-2015 vallen in het schooljaar 2014-15.